

Rúm er sett av á havnalagnum á Tvøroyri til at byggja eina mjølfabrikk, um Varðin Pelagic hevur hug at gera tað

- Bæði vinnan sjálv og politikararnir ynskja meira dynamikk í fiskivinnuni á sjónum sum heild. Tað merkir rasjonaliseringar, sum aftur fara at hava færri fólk á sjónum við sær. Tá verður brúk fyri fleiri arbeiðsplássum á landi, og tí gevur eitt triðja uppsjóvarvirki góða meining, bæði sæð úr einum vinnuligum sjónarhorni, tí nøgd og virði hava eina sovorðna stødd, at rúm er fyri einum virki afturat, og úr einum samfelags- og arbeiðsmarknaðarsjónarhorni, sigur Bjarni Arnason, grannskoðari og fiskivinnugreinari, stjóri í grannskoðaravirkinum Numo

Stór køka at býta

Tað verður meira áhugavert hjá bæði heimligum og útlenskum skipum at avreiða í Føroyum, um kapasiteturin í uppsjóvarvinnuni á landi verður øktur. Og tað eru so nógvir pengar at vinna, at tað loysir seg at gera stórar íløgur, sjálvt um tær eru stuttskygdar, sigur Bjarni Arnason, grannskoðari og fiskivinnugreinari

Ingolf S. Olsen

Uppsjóvartilfeingið, sum føroyingar kunnu troyta í lýtuni, er so stórt, at tað sagtans kann verða rúm fyri einum uppsjóvarvirki afturat. Tað heldur Bjarni Arnason, grannskoðari og fiskivinnugreinari í grannskoðarafyrirkuni Numo, har hann eisini er annar stjórin.

- Tá tað ikki eru nakrar avmarkingar fyri keypi av rávøru, ella nakað loyvi skal til framleiðslu av pelagiskum fiskasløgum, er tað ikki serliga relevant at spyrja generelt, um tað er rúm fyri einum uppsjóvarvirki afturat í Føroyum. Tað veldst um, hvussu døgnaligt hvørt einstakt virki er at fáa fatur í rávøruni, og tí eru tað fyrst og fremst íleggjararnir og lánveitararnir, sum skulu svara tí spurninginum, sigur hann.

Rúm fyri fleiri

Í verandi støðu heldur hann tó avgjørt, at tað er rúm fyri einum virki afturat bara at taka móti tí nøgdini, sum føroysk skip einsamøll veiða. Køkan er nevniliga so mikið stór, at sjálvt um hon skal skerst í fleiri bitar, so verða teir framvegis sera stórir hvør sær.

- Vit tosa um so stórar nøgdir og so stór virði, at stórar íløgur lona seg, eisini sjálvt um vit

ikki hugsa serliga langt fram í tíðina, og eisini um fiskiskapurin framhaldandi verður avmarkaður til háárstiðir við ógvusligum virksemini og lang tíðarskeið við lítlum og ongum virksemini. Sjálvsagt hevur tað tó stóran týðning, at virkini undir slíkum umstøðum leggja stóran dent á at konsolidera seg, so tey verða betur før fyri at taka sveiggini, tá hugsað verður meira langskygt, sigur Bjarni Arnason.

- Men vit hava jú eina serstøðu í lýtuni, har virkini bert kunnu fáa rávøru frá føroyskum, íslenskum og grønlandskum skipum orsakað av silda- og makrelstriðnum við ES og Noreg. Tann støðan skal tó helst ikki verða varandi, og tá umstøðurnar einaferð verða normaliseraðar, kann grundarlagið hjá uppsjóvarvirkjunum móguliga gerast betri, tí tá er hugsandi, at onnur fremmand skip eisini fara at avreiða her, sigur hann, men vísir samstundis á, at tað hinvegin eisini

verður móguligt hjá føroyskum skipum at landa uttanlands tá, sigur hann.

Økt kapping

Fleiri virkir og stórir móttøkukapasitetur á landi gera tað eisini meira áhugavert hjá skipum at koma til Føroya at landa, heldur Bjarni Arnason.

- Fleiri virkir merkir økta prískapping, og tað er gott at lokka skip við, staðfestir fiskivinnugreinarin.

Bjarni Arnason væntar eisini, at øktur kapasitetur á landi fer at hava eina stórdriftseffekt við biligari flutningi við sær.

- Tess meira, ið kemur upp á land av fiski, tess meira av virkaðum fiski verður at flyta út, og tess størri nøgdirnar eru, tess biligari verður fraktin fyri hvørt kilo. Hetta er nakað, ið gagnar øllum virkjunum, sigur hann.

Bjarni Arnason vísir á, at tað serliga út frá einum samfelagssjónarmiði er skilagott við einum uppsjóvarvirki afturat.

- Um vit ynskja at effektivisera alla fiskivinnuna á sjónum eins og tað er gjørt við pelagisku fiskivinnuna og flakatarlolararnar, so fer tað at merkja færri arbeiðspláss á sjónum. Tí verður tørstur á fleiri arbeiðsplássum á landi, og eitt nýtt uppsjóvarvirki tænar jú tí endamálinum væl, sigur hann.

Álvarsligar hóttanir

Bjarni Arnason minnir tó á, at vinnan hevur álvarsligar hóttanir hangandi yvir sær orsakað av stongslinum hjá ES.

- Um stongsulin fer at halda fram eina tíð, verður neyðugt hjá føroyskum framleiðarum skjótt at finna sær alternativar marknaðir fyri nøgdirnar, sum higartil eru farnar til ES, og byggja upp ein logistikk í samsvar við hetta, sigur Bjarni Arnason. arbeiðsmarknaðarsjónarhorni, sigur Bjarni Arnason, grannskoðari og fiskivinnugreinari, stjóri í grannskoðaravirkinum Numo.

uppsjóvarvirkjunum, sigur Bogi Jacobsen.

Hann sær eisini ein vanda fyri, at royndirnar hjá strandarlondunum at fáa eina nýggja avtalu um makrelin, kunnu fáa makrelstovnin at smokka saman.

- Tað sá vit við svartkjaftinum. Stórar heildarkvotur vórðu ásettar fyri at fáa ta strandarlandaavtaluna í lag, tí so var lættari hjá londunum, ið ikki finga so nógv í prosentum at góðtaka býtið. Høga heildarkvotan tryggjaði teimum jú eitt høgt tonsatal kortini. Avleiðingin var fyri okkara viðkomandi, at svartkjaftaveiðan hjá føroysku skipunum fall frá 320.000 tons í 2007 niður í 16.000 tons í 2011 (kvotan í 2011 var 9.642 tons, restin stavar frá ófiskaðari kvotu í 2010, red.).

- Um sami leistur verður brúktur fyri at fáa eina avtalu um makrelin, kann tað sama henda har, sigur Bogi Jacobsen.

Svartkjaftur til ídnað

Og hann heldur ikki, at eitt nýtt svartkjaftaævintýr kann koma í staðin fyri minkandi nøgdir av makreli og sild og skapa grundar-

lag fyri einum triðja stórum uppsjóvarvirki. Samlaða svartkjaftakvotan hjá strandarlondunum væntast at verða ein millión tons í ár. Føroyar eiga 26 prosent sum svara til 260.000 tons.

- Tað er rætt, at svartkjaftur kann fiskast alt árið, og at útlitini fyri nógv størri svartkjaftakvotum eru góð. Men svartkjafturin verður ongantið matfiskur á sama støði sum makrelur og sild. Vit gjørdur royndir í fjør við at skera tann besta svartkjaftin, sum so fór til Turkihúsið í Vági og Høvðavirkið í Leirvík at turka til tann nigerianska marknaðin. Tað riggaði væl, og vit fara aftur at gera hetta í vár. Men svartkjafturin er gjøgnumgangandi væl minni enn hann var fyrr, og tað er bara tann allarbesti og størsti svartkjafturin, sum kann brúkast til matna. Tí fer svartkjafturin eisini í framtíðini í nógv størri mun enn makrelur og sild at vera ídnaðarfiskur meira enn matfiskur.

- So øktar svartkjaftakvotur tala heldur fyri einari mjølfabrikk afturat enn einum uppsjóvarvirki afturat, sigur Bogi Jacobsen.

Kvotur í tonsum

Ársúrslit í milliónum krónum

	2009	2010	2011	2012	2013
Svartkjaftur	141.870	129.847	9.642	94.019	154.614
Makrelur	27.868	85.000	150.000	148.375	125.852
Norðhavssild	84.779	76.523	50.981	42.983	105.230
Ársúrslit	- 6.221	129.578	187.620	168.819	Ikki gjørt upp

Gongdin í kvotunum og rakstrinum hjá uppsjóvarflotanum seinastu árin.

(Kelda: Fiskimálaráðið/Numo)